

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

Publiskā sektora attīstības departaments
Valsts un privātās partnerības nodaļa
Pērses iela 2, Rīga, LV 1442
Tālrunis: 7039463
Fakss: 7039401
www.liaa.gov.lv

LR Ekonomikas ministrija

Tautsaimniecības strukturpolitikas departaments
Valsts un privātās partnerības nodaļa
Brīvības iela 55, Rīga, LV 1519
Tālrunis: 7013045
Fakss: 7280882
www.em.gov.lv



Valsts un
privātā
partnerība
Latvijā



Valsts un
privātā
partnerība
Latvijā

LIANA

Saturs

Priekšvārds	4
VPP politikas īstenošana Latvijā	5
VPP politikas plānošanas dokumenti	5
VPP regulējošie normatīvie akti	6
VPP vispārīgie aspekti	6
VPP priekšrocības	7
Populārākie VPP veidi	8
VPP projekta cikls	12
Risku pārdale	12
VPP iepirkums	13
VPP piemērs	18

Priekšvārds

Pēdējos desmit gados pasaulē mēģina rast risinājumus sekmīgai publisko (valsts/pašvaldības) pakalpojumu sniegšanai, infrastruktūras attīstīšanai un uzturēšanai, kas veicinātu ekonomisko izaugsmi un nodrošinātu sabiedrības labklājību. Valsts/pašvaldības budžeta līdzekļi ir nepietiekami, lai tieši finansētu nepieciešamās vajadzības. Ierobežotā valsts/pašvaldību budžeta līdzekļu pieejamība investīciju projektu īstenošanai nozīmē nepietiekamu infrastruktūras uzturēšanu un attīstību, kas tautsaimniecībā rada negatīvas sekas, samazinot sabiedriskā sektora efektivitāti, valsts pamatlīdzekļu vērtību un to ekonomisko atdevi.

Līdz ar to, meklējot iespējamus resursus tālākai infrastruktūras un sniegto pakalpojumu attīstībai, lai varētu turpināt tautsaimniecības izaugsmi, ir skaidrs, ka valstij agrāk vai vēlāk ir jāsāk skatīties, kā attīstīt publisko infrastruktūru un pakalpojumus sadarbībā ar privāto sektoru. Šīs sadarbības ietvaros ir izveidojusies un attīstījusies valsts un privātā partnerība (turpmāk — VPP).

VPP ir sadarbība starp valsts vai pašvaldības institūciju un privātā sektora uzņēmēju, kuras ietvaros kāds publiskais pakalpojums vai objekts uz līguma pamata tiek nodots privātajam uzņēmējam uz noteiktu laika periodu un nosacījumiem, lai nodrošinātu publiskos pakalpojumus*, piemēram, dzesamā ūdens nodrošināšana, atkritumu apsaimniekošana, autoceļa būvniecība, bērnudārza/skolas būvniecība un apsaimniekošana utt. Tradicionāli šos pakalpojumus ir nodrošinājusi valsts vai pašvaldība ar savu iniciatīvu un resursiem, bet VPP šo pakalpojumu nodrošināšanā tiek iesaistīts privātais kapitāls, atbilstoši sadalot finansīšos un kompetences ieguldījumus, riskus un ieguvumus.

VPP parasti tiek iesaistīti pakalpojumi vai objekti, ko valsts/pašvaldība nevēlas privatizēt un grib paturēt savā kontrolē, bet to uzturēšanai ir nepieciešami kapitālieguldījumi. Ar VPP ir iespējams veicināt privātā kapitāla un administrēšanas metožu piesaisti tautsaimniecībā, uzlabot sniegto pakalpojumu kvalitāti, kā arī nodrošināt valsts/pašvaldību resursu racionālāku izmantošanu.

Visbiežāk VPP projekti tiek īstenoti nozarēs, kas prasa apjomīgas publiskā sektora investīcijas — transporta, vides, veselības, izglītības u.c. nozarēs.

Eiropā VPP šobrīd ir kļuvis par bieži piemērojamu mehānismu valsts un pašvaldību investīciju projektu realizācijā, kurš ir ļāvis realizēt nozīmīgu skaitu infrastruktūras projektu, kas tradicionāli nebūtu realizēti vispār, vai finansējums tiem būtu jāgaida vēl ilgu laiku.

* Definīcija saskaņā ar Latvijas valsts un privātās partnerības veicināšanas pamatnostādņem.

VPP politikas īstenošanā Latvijā

VPP politiku Latvijā īsteno Ekonomikas ministrija (turpmāk — EM). Saskaņā ar EM nolikumu, EM ir vadošā valsts pārvaldes iestāde, kas izstrādā VPP politiku un koordinē tās īstenošanu.

Papildus informācija: www.em.gov.lv sadaļā «Valsts un privātā partnerība».

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (turpmāk — LIAA), saskaņā ar tās nolikumu, izstrādā priekšlikumus VPP attīstības veicināšanai un konsultatīvi atbalsta attiecīgu projektu izstrādi un īstenošanu.

Papildus informācija: www.liaa.gov.lv sadaļā «Valsts un privātā partnerība».

VPP politikas plānošanas dokumenti

1. «Latvijas valsts un privātās partnerības veicināšanas pamatnostādnes» (23.03.2005. Ministru kabineta (turpmāk — MK) rīkojums Nr.188) nosaka valdības politiku, pamatprincipus, mērķus un prioritātes VPP veicināšanā.
2. «Rīcības plāns Latvijas valsts un privātās partnerības veicināšanas pamatnostādņu īstenošanai 2006.—2009.gadam» (16.11.2005. MK rīkojums Nr.736) nosaka sekojošus rīcības virzienus VPP veicināšanai:
 - **koordinēta VPP procesā iesaistīto institūciju un organizāciju darbība** — VPP konsultatīvās padomes izveide;
 - **VPP izpēte nozaru griezumā** — tautsaimniecības nozaru analīze VPP skatījumā;
 - **VPP procesu veicinošu instrumentu izveide** — metodoloģijas un standartizētās dokumentācijas izstrāde;
 - **VPP tiesiskā ietvara sakārtošana** — Koncesiju likuma izstrāde atbilstoši Eiropas Savienības direktīvu prasībām;
 - **VPP izpratnes un zināšanu pilnveidošana** — vienotas VPP mājas lapas izveide, informatīvo semināru organizēšana.

VPP regulējošie normatīvie akti

- Latvijas Republikas (turpmāk — LR) «Koncesiju likums», pieņemts Saeimā 20.01.2000., spēkā no 16.02.2000.
- LR MK 10.08.2004. noteikumi Nr.700 «Koncesijas līgumu reģistrācijas, uzskaites un kontroles kārtība», spēkā no 14.08.2004.
- LR «Publisko iepirkumu likums», pieņemts Saeimā 06.04.2006., spēkā no 01.05.2006.

VPP vispārīgie aspekti

VPP projektus raksturo:

- «ieguldījumam atbilstošās vērtības» princips*;
- sadarbība starp valsts/pašvaldības institūciju un privātā sektora uzņēmēju;
- VPP regulējošs detalizēts līgums;
- ikgadējs (ikmēneša) publiskā sektora maksājums;
- noteikts partnerības laika periods;
- noteikti partnerības nosacījumi, piemēram, pakalpojuma kvalitāte un pieejamība sabiedrībai;
- valsts/pašvaldības kontroles saglabāšanās visā partnerības periodā;
- publisko pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes uzlabošanās;
- risku pārdale.

* Projekta ieguldījumam atbilstošā vērtība ir gadījumā, ja VPP projekta izmaksas ir mazākas par izmaksām publiskajā (tradicionālajā) iepirkumā.

VPP priekšrocības

- **Paātrināta sabiedrības nodrošināšana ar nepieciešamo infrastruktūru** — VPP ietvaros publiskais sektors kapitālizdevumus transformē ikgadējos maksājumos par sniegto pakalpojumu. Tas ļauj realizēt nozīmīgus investīciju projektus ierobežotos finansiālos apstākļos.
- **Ātrāka projekta īstenošana** — nodod privātā uzņēmēja atbildībā objekta projektēšanu un būvniecību un, nosakot maksājumus atkarībā no sniegtā pakalpojuma kvalitātes, tiek panākts, ka privātais uzņēmējs ir ieinteresēts nodot objektu laikā un pienācīgā kvalitātē.
- **Samazinātas projekta dzīves cikla izmaksas** — projektos, kuros ir jānodrošina objekta uzturēšana un apkalpošana privātais uzņēmējs ir ieinteresēts samazināt visas projekta dzīves cikla izmaksas.
- **Labāka risku pārdale** — risku pārdales pamatprincips paredz, ka riska vadību uzņemas tas partneris, kurš spēj to labāk pārvaldīt (novērst ar vismazākajām izmaksām).
- **Uzlabota pakalpojumu kvalitāte** — VPP projekta ietvaros sniegto pakalpojumu kvalitātei ir jābūt līdzvērtīgai vai augstākai, nekā tradicionālajā iepirkumā.
- **Papildus ienākumu radīšana** — ņemot vērā privātā uzņēmēja spēju efektīvi saimniekot, tam ir iespēja gūt ienākumus no trešajām pusēm.
- **Publiskā sektora vadības uzlabošanās** — nododot privātajam uzņēmējam atbildību par pakalpojumu sniegšanu, publiskais sektors var daudz efektīvāk fokusēties uz plānošanu un uzraudzību.

Populārākie VPP veidi

Pastāv dažādi sadarbības veidi starp publisko un privāto sektoru — sākot no visparastākā iepirkuma un beidzot ar atsavināšanu. Minēto sadarbības veidu uzskaitījums, to priekšrocības un trūkumi, kā arī piemērošanas iespējas ir attēlotas 1.attēlā «Sadarbības iespējas» un 1.tabulā «Dažādu sadarbības veidu priekšrocības un trūkumi».

Katrs konkrētais sadarbības gadījums ir atkarīgs no dažādiem apstākļiem, piemēram, līguma nosacījumiem, finansējuma plūsmas shēmām, objekta vai pakalpojuma specifikas.

Būtiski ir atzīmēt, ka partnerības procesu raksturošanai izmantotā terminoloģija nav standartizēta. Šobrīd arī Eiropas Kopienas tiesībās nav dota speciāla VPP definīcija, bet ir tikai sniegts vispārējs VPP skaidrojums. Eiropas Komisija VPP klasificē* kā:

- **līgumisko VPP** (DBFO veida projekti un koncesijas), ja sadarbība starp publiskā sektora institūciju un privāto partneri tiek īstenota uz ilgtermiņa līguma pamata;
- **institucionālo VPP** (kopuzņēmumi), ja sadarbība starp publiskā sektora institūciju un privāto partneri tiek īstenota ar kopuzņēmuma palīdzību.

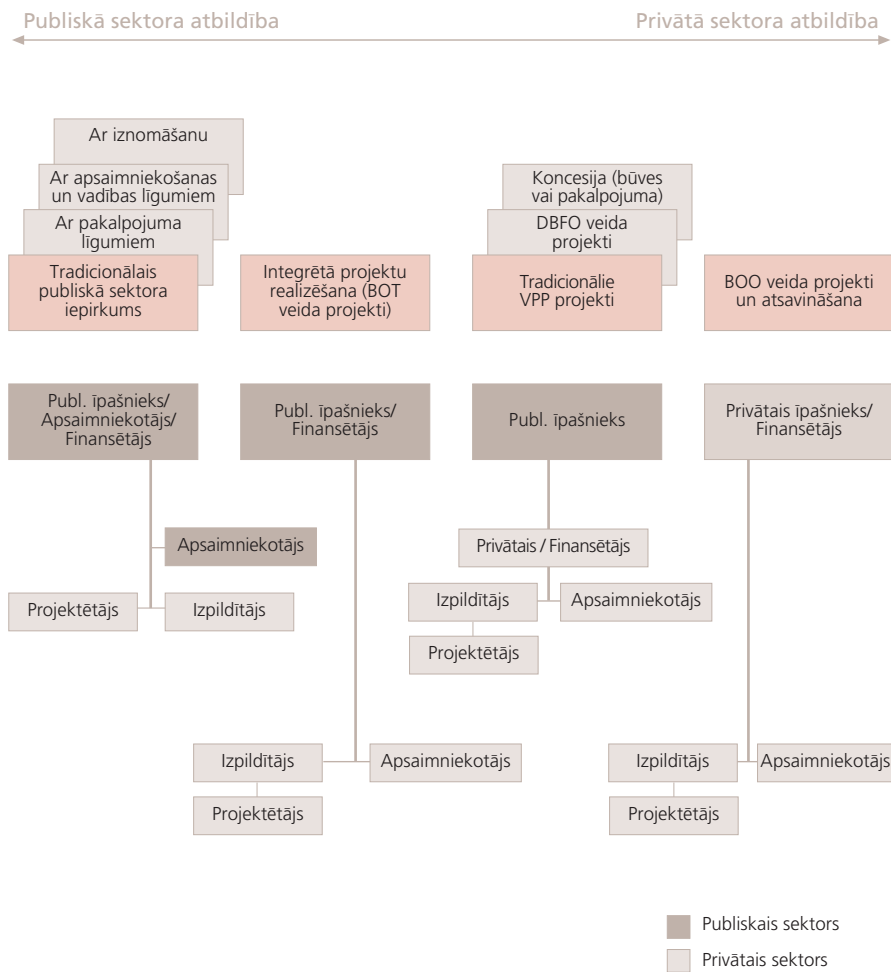
Biežāk izmantotie VPP modeļi ir:

- **apvienotie projektēšanas, būvniecības, finansēšanas un apsaimniekošanas projekti jeb DBFO veida projekti** — privātais partneris projektē, būvē, finansē un apsaimnieko objektu vai sniedz pakalpojumu, par to saņemot publiskā sektora ikgadējo maksājumu visā līguma darbības laikā;
- **koncesija** — privātais partneris projektē, būvē, finansē un apsaimnieko objektu vai sniedz pakalpojumu, bet savus ieguldījumus par konkrēto pakalpojumu jeb objekta nodrošināšanu galvenokārt atpelnā ar lietotājmaksu no gala patērētāja (iedzīvotājiem, kuri izmanto pakalpojumu vai objektu).

DBFO veida projektiem var būt dažādas modifikācijas, piemēram, ja publiskais sektors ir jau izstrādājis tehnisko projektu un privātais uzņēmējs tiek piesaistīts tikai objekta būvniecībai, finansēšanai un apsaimniekošanai, tad tie ir BFO veida projekti (no angļu val. «Build — Finance — Operate»). Savukārt, ja privātais partneris renovē kādu esošu publiskā sektora objektu, piemēram, skolu vai bērnudārzu, finansē renovāciju un pēc tam apsaimnieko šo objektu, bet publiskais sektors veic ikgadējos maksājumus, tad tādā gadījumā tie ir RFO veida projekti (no angļu val. «Renovate — Finance — Operate»).

* EC Green Paper on PPPs and Community Law on Public Contracts and Concessions, 30.04.2004.

1. attēls «Sadarbības iespējas»



1.tabula «Dažādu sadarbības veidu priekšrocības un trūkumi»

VEIDS		GALVENĀS PAZĪMES	PIEMĒROŠANA
TRADICIONĀLAIS PUBLISKĀ SEKTORA IEPIRKUMS		<ul style="list-style-type: none"> Līgums ar privāto sektoru par publiskā sektora objekta projektēšanu un būvniecību. Publiskā sektora finansējums. Īpašnieks ir publiskais sektors. Pamatā ir projektēšanas un būvniecības risku nodošana. 	<ul style="list-style-type: none"> Būvniecības projektiem ar mazām apsaimniekošanas prasībām. Būvniecības projektiem, kur publiskais sektors vēlas saglabāt atbildību par apsaimniekošanu.
INTEGRĒTIE PROJEKTI (BOT VEIDA PROJEKTI)		<ul style="list-style-type: none"> Līgums ar privāto sektoru par publiskā sektora objekta projektēšanu, būvēšanu un apsaimniekošanu uz noteiktu laika periodu, bet pēc termiņa iztecējuma, nododot šo objektu atpakaļ publiskajam sektoram. Publiskā sektora finansējums. Objekts paliek publiskā sektora īpašumā. Pamatā ir apsaimniekošanas riska nodošana (papildus projektēšanas un būvniecības risku nodošanai). 	<ul style="list-style-type: none"> Projektiem ar nozīmīgām apsaimniekošanas prasībām. Īpaši ūdens un atkritumu saimniecības projektiem.
TRADICIONĀLIE VPP PROJEKTI	DBFO VEIDA PROJEKTI	<ul style="list-style-type: none"> Līgums ar privāto sektoru par publiskā sektora objekta projektēšanu, būvēšanu, finansēšanu un apsaimniekošanu uz noteiktu laiku, bet pēc termiņa iztecējuma, nododot šo objektu atpakaļ publiskajam sektoram. Līguma darbības laikā objekts pieder privātajam sektoram un tas atgūst izmaksas caur publiskā sektora maksājumiem. Pamatā ir privātā finansējuma izmantošana un projektēšanas, būvniecības un apsaimniekošanas riska nodošana. Dažādās formas ietver atšķirīgus atbildības principus. 	<ul style="list-style-type: none"> Projektiem ar nozīmīgām apsaimniekošanas prasībām. Īpaši ceļu, ūdens un atkritumu saimniecības projektiem. Ja publiskam sektoram trūkst finansējuma konkrētā projekta realizācijai.
	KONCESIJA	<ul style="list-style-type: none"> Tas pats, kas attiecas uz DBFO, izņemot, ka privātais atgūst izmaksas no gala lietotāju maksām. Pamatā ir princips «piesārņotājs maksā», privātā finansējuma izmantošana un projektēšanas, būvniecības un apsaimniekošanas riska nodošana. 	<ul style="list-style-type: none"> Projektiem, kuros ir piemērojamas lietotāju maksas. Īpaši ceļi, ūdens un atkritumu saimniecības projektiem.
BOO VEIDA PROJEKTI		<ul style="list-style-type: none"> Līgums ar privāto sektoru par publiskā sektora objekta būvniecību un apsaimniekošanu. Privātā sektora finansējums. Īpašumtiesības privātajam partnerim. Līguma darbības laikā objekts pieder privātajam sektoram un tas atgūst izmaksas ar lietotājmaksām. Publiskajam sektoram kontroles tiesības. 	<ul style="list-style-type: none"> Līdz šim neeksistējošām publiskajam pakalpojumam vai objektam. Ja publiskam sektoram trūkst finansējuma konkrētā projekta realizācijai.

PRIEKŠROCĪBAS	TRŪKUMI
<ul style="list-style-type: none"> • Projektēšanas un būvniecības riska nodošana. • Potenciāls paātrināt būvniecības darbus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Iespējams konflikts starp plānošanu un vides faktoriem. • Var palielināt apsaimniekošanas risku. • Kritiskais posms ir nodošana ekspluatācijā. • Nestimulē projekta pilnas dzīves cikla izmaksu aprēķināšanu. • Nepiesaista privātos finanšu resursus.
<ul style="list-style-type: none"> • Projektēšanas, būvniecības un apsaimniekošanas riska nodošana privātajam partnerim. • Būvniecības procesu paātrināšana. • Nepieciešamība pēc projekta pilna dzīves cikla izmaksu aprēķināšanas. • Uzlabo apsaimniekošanas kvalitāti. • Līgumi var būt visaptveroši. • Publiskais sektors var fokusēties uz pamatfunkciju veikšanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sarežģīti līgumi un garš konkursa process. • Nepieciešama līguma vadības un ieviešanas uzraudzības sistēma. • Neveiksmes gadījumā papildus izmaksas. • Nepiesaista privātos finanšu resursus un publiskajam sektoram jānodrošina ilglaicīgs finansējums.
<ul style="list-style-type: none"> • Tas pats, kas attiecas uz BOT. • Piesaista privātā sektora finansējumu projekta ātrākai realizācijai. • Veicina inovācijas un rada lielāku «ieguldījumam atbilstošu vērtību». • Iespēja izmantot privātā sektora zināšanas projektēšanas un būvniecības stadijās. • Publiskā sektora maksājums sekmē ilgtermiņa līdzekļu plānošanu un finansēšanas disciplīnu. • Nodrošina daudz prognozējamākas un patstāvīgākas izmaksas. • Lielāka iespēja būvniecības programmas paātrināšanai. • Palielināta riska nodošana nodrošina lielāku stimulu privātajam piemērot pilna dzīves cikla izmaksu aprēķināšanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Iespējams konflikts starp plānošanu un vides faktoriem. • Sarežģīti līgumi un garš konkursa process nekā BOT. • Nepieciešama līguma vadības un ieviešanas uzraudzības sistēma. • Neveiksmes gadījumā papildus izmaksas. • Var tikt prasītas finansējuma garantijas. • Publiskais sektors sedz pieprasījuma risku.
<ul style="list-style-type: none"> • Tas pats, kas attiecas uz DBFO un papildus: • Sekmē principa «piesāņotājs maksā» ieviešanu. • Palielināta pieprasījuma riska nodošana. • Iespējams veicināšana trešajām pusēm. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tas pats, kas attiecas uz DBFO un papildus: • Prasa efektīvu alternatīvu vadību, piemēram, alternatīvā ceļa maršruts u.c.
<ul style="list-style-type: none"> • Tas pats, kas attiecas uz BOT. • Lielāka iespēja būvniecības programmas paātrināšanai. • Privātais partneris sedz lielāko daļu risku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Publiskā sektora iepriekš izstrādātais projekts varētu būt jāpārstrādā. • Kompleksāks un sarežģītāks gan privātā partnera izvēles, gan līguma noslēgšanas process.

VPP projekta cikls

Jebkura projekta, t.sk. VPP, veiksmīgai realizācijai ir nepieciešams veikt attiecīgus un savstarpēji saistītus uzdevumus un sniegt atbildes uz noteiktiem jautājumiem (skatīt 2. tabulu «VPP projekta cikls»). VPP projekta cikls* ietver sešus savstarpēji pakārtotus un saistītus etapus:

- sagatavošanās;
- identifikācija;
- izvērtēšana;
- projekts un līgums;
- iepirkums;
- ieviešana.

Ņemot vērā VPP projektu specifiku (atšķirību no tradicionālajiem), piemēram, risku pārdale, ieguldījumam atbilstošās vērtības noteikšana, specifisks iepirkums, ilgtermiņa partnerības līgums, projekta uzraudzība visā dzīves laikā, u.c., ir nepieciešams ļoti rūpīgi un pārdomāti sagatavot projektu atbilstoši VPP projekta cikla etapu uzdevumiem, veicamajām darbībām un saskaņā ar sasniedzamajiem rezultātiem.

Risku pārdale

Publiskajam sektoram, piesaistot privāto uzņēmēju projekta īstenošanā, ir jāizvērtē kāda ir labvēlīgākā risku pārdale. Jebkurš risks ir tieši pārvēršams naudas izteiksmē un risku būtu jāuzņemas tai pusei, kurai ir labāka iepriekšējā pieredze tā pārvaldīšanā.

Risku pārdales galvenie mērķi iekļauj:

- riska nodošanu pusei, kura labāk to pārvalda, līdz ar to samazinot projekta dzīves cikla kopējās izmaksas;
- stimulu privātajam uzņēmējam (projekta ieviesējam) ieviest projektu saskaņā ar līguma nosacījumiem — laikā, noteiktā pakalpojuma kvalitātes standartā un budžetā;
- efektīvās saimniekošanas rezultātā, uzlabojot pakalpojuma sniegšanas kvalitāti un palielinot ieņēmumus.

Apjoms, cik lielā mērā šie riski tiks pārdalīti, noteiks publiskā sektora ieguvumus no VPP projektu realizēšanas. Tas lielā mērā arī noteiks, vai projektu īstenošana ar VPP metodi ir lietderīgāka un izdevīgāka salīdzinājumā ar tradicionālo iepirkumu.

* Saskaņā ar «Guidelines for Successful Public — Private Partnerships», European Commission, March 2003.

Būtiskākie riski ir sekojoši:

- **būvniecības risks** — saistīts ar būvniecības izmaksu sadārdzināšanos, būvniecības termiņiem un līdzīgiem ar būvniecību saistītiem riskiem;
- **pieejamības risks** — saistīts ar objekta vai pakalpojuma pieejamību, un nepārtrauktību pakalpojuma nodrošināšanā;
- **pieprasījuma risks** — saistīts ar pieprasījumu pēc piedāvātā pakalpojuma klāsta.



VPP iepirkums

Uz valsts vai pašvaldību iepirkumu Latvijā, tāpat kā citās Eiropas valstīs, attiecas daži svarīgi pamatprincipi. Iepirkuma procedūras mērķis ir nodrošināt:

- iepirkuma procedūras atklātumu;
- preču pārdevēju, pakalpojumu sniedzēju un būvdarbu veicēju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem;
- valsts vai pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot pasūtītāja risku.

VPP Latvijā neregulē kāds vienots VPP likums, bet gan atsevišķi likumi. Tā, piemēram, DBFO veida līgumus un cita veida VPP līgumus, kas tiek slēgti uz laiku līdz 30 gadiem regulē Publisko iepirkumu likums, bet koncesiju piešķiršanu regulē Koncesiju likums.

Tādējādi, VPP projektu iepirkumu var veikt:

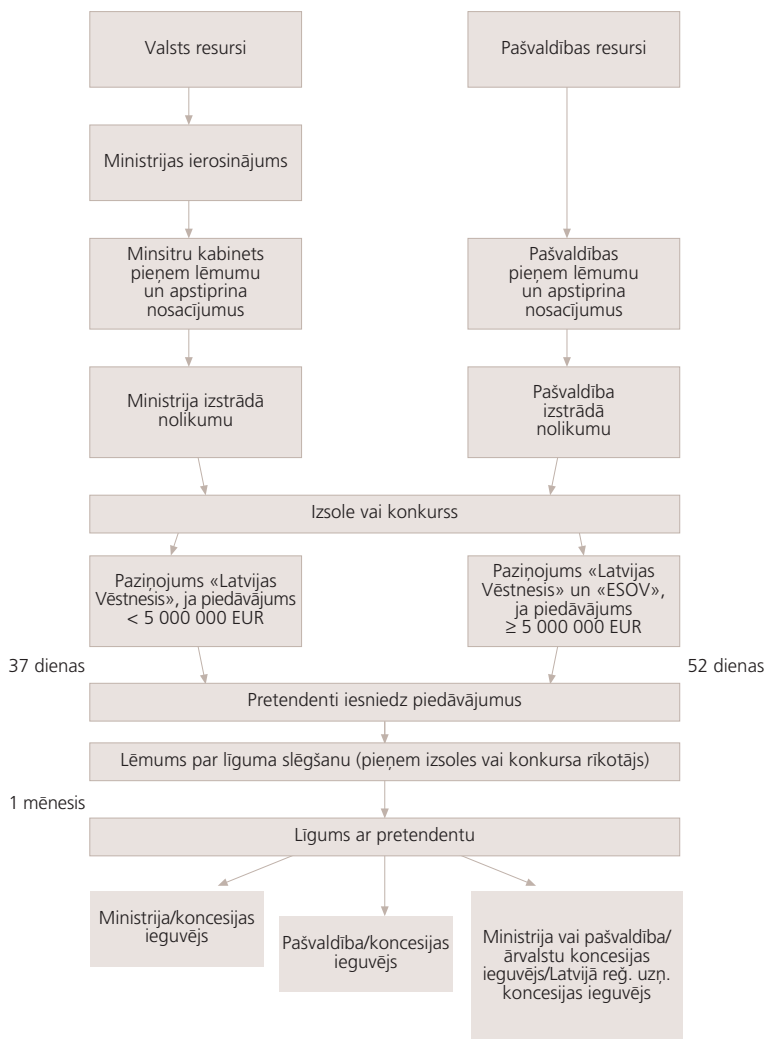
- koncesijas projektiem — saskaņā ar Koncesijas likumu (skatīt koncesijas piešķiršanas procedūras shēmu 2.attēlā);
- apvienotajiem projektēšanas, būvniecības, finansēšanas un apsaimniekošanas projektiem (DBFO) — saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 67.panta trešo daļu (skatīt atklāta konkursa shēmu 3.attēlā).

2. tabula «VPP projekta cikls»

Etaps		
Sagatavošanās	Identifikācija	Izvērtēšana
Sākotnējā projekta ideja tiek pakļauta problēmu un mērķu analīzei, lai noskaidrotu, vai ir vērts uzsākt projekta realizāciju.	Šī etapa mērķis ir identificēt iespējamās šķēršļus un ierobežojumus projekta realizācijā.	Nodrošina visaptverošu projekta tehnisko, institucionālo, ekonomisko, vides un finansiālo aspektu analīzi.
JAUTĀJUMI, UZ KURIEM JĀATBILD		
<ul style="list-style-type: none"> • Kāda problēma ir jāatrisina? • Kādi ir projekta realizācijas mērķi? • Kādas spējas un resursi ir nepieciešami? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kādi ir iespējamie šķēršļi un ierobežojumi, lai realizētu projektu? • Vai ir privātā sektora interese? • Kādi eksperti ir pieejami un kādi ir nepieciešami? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kādas ir publiskā sektora vajadzības? • Kuras projekta sastāvdaļas tiks nodotas privātajam partnerim? • Kādi ir riski un kurš tos uzņemsies? • Kādi ir sagaidāmie rezultāti no partnerības?
VEICAMĀS DARBĪBAS		
<ul style="list-style-type: none"> • Problēmas identificēšana. • Projekta mērķu un rezultātu definēšana. • Vēlamo ieguvumu noteikšana. • Institucionālās kapacitātes novērtējums. • Iesaistīto pušu identificēšana. • Sākotnējā likumdošanas un politikas plānošanas dokumentu analīze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pašreizējā pakalpojuma sniedzēja analīze un esošo pakalpojuma/būves izmaksu noteikšana. • Iespējamo šķēršļu un ierobežojumu noteikšana. • Privātā sektora intereses sākotnējā identificēšana. • Projekta vadības un darba grupas izveide. • Nepieciešamo konsultantu (juristi, finansisti u.c.) noteikšana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešamās informācijas noteikšana un vākšana. • VPP veida izvēle. • Vajadzību novērtējums. • Risku pārdaļē. • Funkciju deleģēšana privātajam partnerim. • Budžeta precizēšana. • Partnerības rezultātā sagaidāmie rezultāti.
ETAPA REZULTĀTS		
<ul style="list-style-type: none"> • Ir veikta sākotnējā projekta realizācijas iespējamības analīze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Apzināta esošā situācija un noteiktas patiesās (esošās) pakalpojuma sniegšanas izmaksas. • Veikta sākotnējā privātā sektora intereses analīze. • Izveidota projekta realizācijas darba grupa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ir veikta projekta sākotnējā izvērtēšana un sagatavots projekta sākotnējais ziņojums, kurš satur pietiekamu informāciju, lai varētu veikt finanšu ekonomiskos aprēķinus.

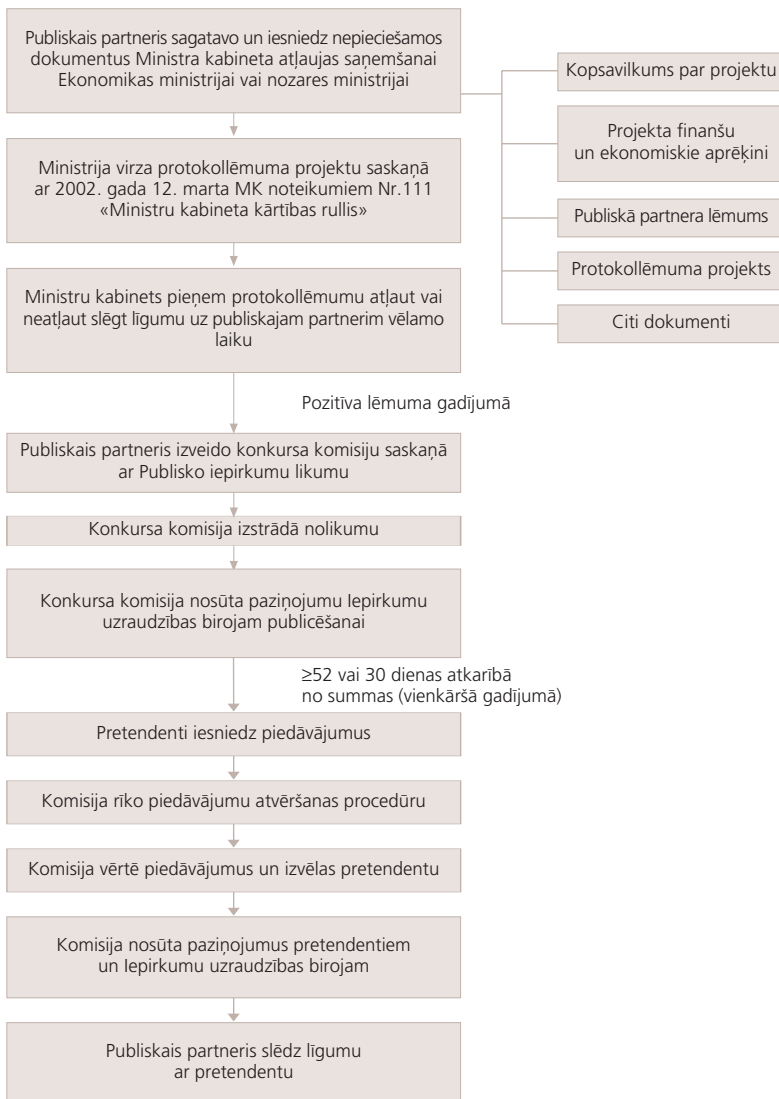
Etaps		
Projekts & līgums	Iepirkums	Ieviešana
Projekta dokumentācijas sagatavošana un apstiprināšana.	Iepirkuma rezultātā izvēlēties atbilstošāko projekta realizācijas pretendentu.	Projekta realizācija saskaņā ar izstrādāto projektu un noslēgtā līguma nosacījumiem.
JAUTĀJUMI, UZ KURIEM JĀATBILD		
<ul style="list-style-type: none"> Vai dotā projekta realizācija būs publiskajam sektoram izdevīgāka realizējot to tradicionāli vai piesaistot privāto kapitālu? Uz kādiem nosacījumiem tiks veidotas partnerattiecības, t.i., kāds būs VPP līgums? Kāda iepirkuma procedūra tiks izmantota? 	<ul style="list-style-type: none"> Kā tiks veikts iepirkums? Vai iepirkums nodrošinās brīvu konkurenci, vienlīdzīgu attieksmi un atklātumu? Vai iepirkums nodrošinās efektīvu valsts/pašvaldības līdzekļu izmantošanu? 	<ul style="list-style-type: none"> Kā notiks projekta realizācijas (līguma, kvalitātes) uzraudzība? Kā tiks veikts projekta realizācijas novērtējums?
VEICAMĀS DARBĪBAS		
<ul style="list-style-type: none"> Finanšu un ekonomisko aprēķinu veikšana: <ol style="list-style-type: none"> Sākotnējais ziņojums. Kvalitatīvā analīze. Kvantitatīvā analīze. Gala ziņojums. VPP līguma sagatavošana. Iepirkuma procedūras izvēle un dokumentācijas sagatavošana. 	<ul style="list-style-type: none"> Iepirkuma organizēšana; VPP līguma saskaņošana un slēgšana. Līguma reģistrācija (koncesijas gadījumā). 	<ul style="list-style-type: none"> Projekta realizācija. Apsaimniekošana. Projekta realizācijas uzraudzība un novērtēšana.
ETAPA REZULTĀTS		
<ul style="list-style-type: none"> Veikti finanšu un ekonomiskie aprēķini. Sagatavots VPP līguma projekts. Sagatavota un apstiprināta iepirkuma dokumentācija. 	<ul style="list-style-type: none"> Izvēlēts atbilstošākais piedāvājums. Noslēgts līgums par VPP projekta realizāciju. 	<ul style="list-style-type: none"> Projekta realizācija. Projekta realizācijas uzraudzība. Projekta novērtēšana.

2.attēls «Koncesijas piešķiršanas procedūras shēma»



Pēc koncesijas līguma noslēgšanas, tas ir jāreģistrē Koncesiju reģistrā.

3.attēls «Valsts un privātās partnerības īstenošana saskaņā ar Publiskā iepirkuma likuma 67. panta trešo daļu»*

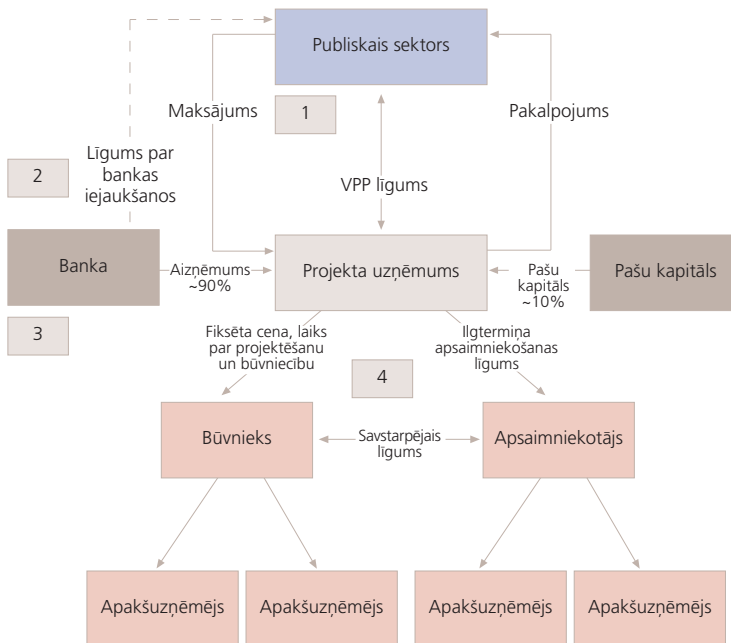


* Šī ir vispārīga shēma atklātam konkursam. Procesa posmi var mainīties atkarībā no projekta summas vai dažādiem citiem apstākļiem iepirkuma laikā.

VPP piemērs

Parasti partnerības nodrošināšanai tiek veidots speciāls uzņēmums, kura uzdevums ir nodrošināt konkrēto pakalpojumu vai objekta būvniecību un apsaimniekošanu. VPP piemērs shematiski ir attēlots 4.attēlā «VPP piemērs».

4.attēls «VPP piemērs»



Kā redzams attēlā, tad parasti sadarbība tiek nodrošināta uz VPP līguma pamata (1), kurš tiek noslēgts starp valsts/pašvaldības institūciju (kā pasūtītāju) un privātu uzņēmēju (kā izpildītāju) par ēkas projektēšanu, būvniecību, finansēšanu un apsaimniekošanu vai pakalpojuma sniegšanu. Publiskais sektors (valsts/pašvaldības institūcija) veic maksājumus balstoties uz pakalpojuma sniegšanas kvalitāti vai ēku pieejamību.

Līdztekus ar VPP līgumu valsts/pašvaldības institūcija noslēdz līgumu (2) ar privātā uzņēmēja finansētāju (banku). Šis līgums pieļauj iesaistišanās (angļu val. — «step in right») tiesības finansētājam vai (ja banka to nevēlas) valsts/pašvaldības institūcijai privātā uzņēmēja maksātspējas gadījumā.

Projekta uzņēmums nodrošina projektu īstenošanu saskaņā ar VPP līguma nosacījumiem — projektē, būvē, finansē un apsaimnieko objektu vai sniedz pakalpojumu noteiktu laika periodu. Tā kā projekta īstenošanai nepieciešamo finansējumu jānodrošina privātajam uzņēmējam, tad parasti tam tiek piesaistīts bankas aizdevums (~ 90%) un pārējo (~10%) sedzot no saviem un partneru līdzekļiem (3).

Projekta realizāciju var nodrošināt privātais uzņēmējs ar saviem resursiem, bet ņemot vērā uzņēmumu specifiku (vieni būvē, citi apsaimnieko utt.), tad parasti projekta realizēšanai izveidotais uzņēmums ietver vairāku uzņēmumu apvienību (konsorciju), kā ietvaros tiek sadalīta uzdevumu izpilde — būvniecība un apsaimniekošana vai pakalpojuma sniegšana (4).



